

Světový den boje proti AIDS 2016 - výskyt HIV/AIDS v ČR

Praha 30. 11. 2016 Od roku 2002 je v ČR zaznamenáván výrazný setrvalý nárůst výskytu infekce HIV u občanů ČR a cizinců s dlouhodobým pobytem (rezidentů) z 50 nově zjištěných případů infekce v roce 2002 až na 266 případů v roce 2015. V relativním vyjádření představuje tento počet výskyt 2,52 případu na 100 000 obyvatel v roce 2015. Za období leden až říjen roku 2016 bylo nově zjištěno 257 případů, což naznačuje, že celkový počet za rok 2016 bude výrazně vyšší, než byl v roce 2015. Za nárůstem počtu případů stojí především přenos infekce mezi muži majícími sex s muži, který v roce 2016 představuje 72,8 % nových případů HIV (v roce 2015 79,3 %). Podíl heterosexuálně přenesených infekcí činí 18,0 % a 2,3 % nových případů bylo zaznamenáno u injekčních uživatelů drog (odpovídající údaje za rok 2015 jsou 16,9 % a 1,1 %). Z celkového počtu letošních nových případů tvoří ženy pouze 9,0 %.

Mezi nově infikovanými je **234 mužů a 23 žen**. Průměrný věk nově nakažených byl 35,2 roku, s věkovým rozpětím od 0,5 do 73 let. Při zjištění HIV infekce bylo 171 (66,5 %) infikovaných v asymptomatickém stadiu, 44 (17,1 %) ve stadiu akutní infekce a pozdní záchyty představuje 19 (7,4 %) nemocných ve stadiu symptomatickém non-AIDS a zejména 23 (9,0 %) s onemocněním AIDS.

Více než polovina nových případů uvádí obvyklé **bydliště** v Praze (44,4 %) nebo ve Středočeském kraji (7,0 %). Dalšími kraji s nejvyššími počty jsou Ústecký (5,8 %), a Moravskoslezský (8,2 %). Dominující výskyt v Praze odpovídá dlouhodobému vývoji.

Z 257 nových případů HIV infekce v roce 2016 bylo 77 **rezidentů** (30,0 %) pocházejících zejména ze Slovenska (28) a Ukrajiny (13). Podíl rezidentů se v posledních letech setrvale pohybuje na úrovni 25-30%.

Přenos sexuální cestou je stále hlavní cestou infekce v ČR (91,1 % případů v deseti měsících roku 2016), přitom 187 (72,8 %) nových případů bylo zjištěno u mužů majících sex s muži (z nich 3 byli rovněž injekčními uživateli drog, ale sexuální přenos se u nich jeví jako pravděpodobnější). Vysoký podíl homo/bisexuálního přenosu je dlouhodobě dominantním rysem výskytu HIV infekce v ČR. K heterosexuálnímu přenosu infekce došlo u 18,3 % nových případů, z toho 30 mužů a 17 žen. Podíl **přenosu prostřednictvím injekčního užívání drog** je v ČR na rozdíl od přenosu sexuálního dlouhodobě nízký (2,3 %, v roce 2016). U 14 infikovaných zůstal způsob přenosu zatím neobjasněn, hlavně proto, že se nedostavili do AIDS centra.

U HIV pozitivních jsou časté **koinfekce s dalšími sexuálně přenosnými nemocemi**. Poslední dostupná data ukazují, že v roce 2015 bylo u HIV pozitivních osob (jak s nově, tak s dříve zjištěnou HIV pozitivitou) diagnostikováno 154 nových případů syfilis (z toho 152 u mužů, 2 případy u žen), 48 případů kapavky (všechny u mužů) a 28 případů venerického lymfogranulomu (všechny u mužů). Varující je, že u 61 případů syfilis a 2 případů venerického lymfogranulomu se jedná o reinfekci (opětnou infekci).

Při **povinném skríninku dárců** krve nebo plazmy bylo v roce 2015 zjištěno 5 případů HIV infekce. **Skrínink gravidních žen** nově zachytil 2 HIV pozitivní ženy.

Bylo zjištěno 34 nových případů **onemocnění AIDS** (20 u občanů ČR, 14 u residentů), z toho dvě třetiny (23) u pacientů s HIV pozitivitou prokázanou nově až v roce 2016. Bylo zaznamenáno 14 úmrtí ve stadiu AIDS a 4 úmrtí nemocných s HIV z jiné příčiny. Výrazně roste počet osob žijících s HIV/AIDS, a proto rostou i počty těch, kteří potřebují antiretrovirovou léčbu a péči specializovaných AIDS center.

Kromě dosud uvedených počtů bylo 16 nových případů HIV zjištěno u **cizinců s krátkodobým pobytem** v ČR (z toho 10 z Evropy, 2 z Afriky, 2 z Asie, 2 z jižní Ameriky).

Kumulativní data od roku 1985

V období od zahájení sledování infekcí HIV, tj. od 1.10.1985, do 31.10.2016 bylo v ČR **celkově** zjištěno 2877 případů HIV pozitivitu u občanů ČR (2225) a residentů (652), z toho bylo 2456 (85,4 %) mužů a 421 (14,6 %) žen. U 502 z nich (408 mužů, 94 žen) došlo k rozvinutí onemocnění AIDS. Z 2877 pacientů 359 (12,5 %) již zemřelo, přičemž 253 úmrtí bylo ve stadiu AIDS (50,4 % ze všech nemocných s AIDS) a 106 z jiné příčiny.

Preventivní aktivity

Aktivity SZÚ v oblasti boje proti HIV/AIDS se věnují jak **primární, tak sekundární prevenci**.

V oblasti primární prevence, která se zaměřuje na zdravou populaci, bylo v roce 2016 vydáno celkem 50 000 tištěných preventivních materiálů, distribuovaných do škol, čekáren praktických lékařů, klubů, restaurací, poraden HIV a na různých akcích (např. Prague Pride, Evropský testovací týden). Národní telefonní bezplatná linka HIV/AIDS odbavila 1250 hovorů, 753 z nich se týkalo dotazů na testování, 309 dotazů na způsoby přenosu ve vztahu k rizikovému chování. Přes 7 000 žáků ZŠ a SŠ bylo osloveno v rámci interaktivního programu Hrou proti AIDS. V rámci projektu krátkých intervencí bylo proškoleny pro činnost v prevenci sexuálně přenosných nemocí včetně přenosu HIV přes 2000 zdravotníků a posluchačů VŠ a VOŠ. SZÚ provozuje **webový portál prevencehiv.cz**, na kterém jsou aktuální informace týkající se poradenství a testování. Aktivity sekundární prevence jsou zaměřeny na vyhledávání HIV+ osob v populaci a to jednak při pravidelně nabízeném anonymním nebo adresném testování v poradnách či v rámci **Evropského testovacího týdne (ETT)**, který probíhal 18.11.-25.11.2016 na **celkem 68** testovacích místech ve všech krajích ČR. Do ETT se zapojily kromě SZÚ také ZÚ se sídlem v Ústí nad Labem a ZÚ se sídlem v Ostravě, KHS, nemocnice, privátní ordinace a Nestátní neziskové organizace (ČSAP, Red Ribbon, K-centra aj.). Většina klientů využila možnost testování na hepatitidy B a C, které bylo v roce 2016 nově nabízeno.

Všechny uvedené aktivity byly podpořeny z finančních prostředků MZ ČR buď formou projektu z dotačního titulu Národní program řešení problematiky HIV/AIDS nebo účelově vázanými prostředky.

Kontakty:

RNDr. Vratislav Němeček, CSc., vedoucí Národní referenční laboratoře pro HIV/AIDS,
Státní zdravotní ústav

Kontakt: vratislav.nemecek@szu.cz

RNDr. Marek Malý, CSc., oddělení biostatistiky, Státní zdravotní ústav

Kontakt: marek.maly@szu.cz

MUDr. Hana Zákoucká, vedoucí oddělení sexuálně přenosných infekcí, Státní zdravotní ústav

Kontakt: hana.zakoucka@szu.cz

MUDr. Marie Nejedlá, vedoucí Centra podpory veřejného zdraví, Státní zdravotní ústav

Kontakt: marie.nejedla@szu.cz